

Fitxa tècnica:

Any: **2023**.

Durada: **105 minuts**.

Idiomes: **Català i Castellà**.

Direcció: **Patricia Font**.

Guió: **Albert Val** (basat en el llibre de Francesc Escribano).

Repartiment: **Enric Auquer, Laia Costa, Luisa Gavasa, Ramón Agirre, Milo Taboada, Nicolás Calvo, Alba Hermoso, Gael Aparicio, Antonio Mora, Laura Conejero**.

Música: **Natasha Arizu**.

Direcció de fotografia: **David Valldepérez**.

Direcció d'art: **Josep Rosell**.

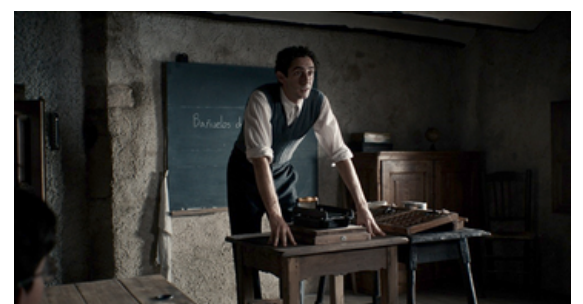
Activitats de contextualització:

1. Abans de començar visita el següent [enllaç](#) i mira el tràiler de la pel·lícula. Quins creus que són els principals temes que tractarà?
2. La història d'Antoni Benaiges que narra el film està situada als anys 1935 i 1936. Com era la situació sociopolítica d'Espanya aquells anys?
3. L'educació va ser un dels àmbits on més es va evidenciar el canvi que implicava la Segona República. Després de llegir aquest breu [text](#), quins eren els principals aspectes educatius que van canviar els governs republicans? Com creus que van afectar als infants de l'època? Per què creus que hi havia gent contrària a aquests canvis?
4. Observa amb atenció aquest [mapa](#) amb les fosses comunes del franquisme. Quines zones van patir més repressió per part de la dictadura franquista? Compara'l amb aquest altre [mapa](#) de la Guerra Civil. Quines coincidències i quines diferències hi veus? En grups intenteu trobar una explicació a aquest fet.
5. Què creus que haurien de fer els governs respecte a les víctimes que encara són a fosses comunes? Argumenta la teva resposta.
6. La pel·lícula es desenvolupa entre Catalunya i Burgos, concretament al poble de Bañuelos de Bureba. Cerca aquesta localització i esbrina la distància fins a la fossa de La Pedraja.

Activitats de seguiment de la pel·lícula:

1. Explica la diferència entre l'actitud de la mare i de la filla respecte al besavi.
2. Descriu l'arribada d'Antoni Benaiges a l'escola.
3. Com era l'actitud de la filla de l'alcalde el primer dia d'escola?
4. Quins canvis en la metodologia veuen els infants el primer dia d'escola?
5. Quin favor li demana el seu amic a la taverna? Per què?
6. Explica el funcionament de la impremta.
7. Com canvia l'actitud de l'alumnat quan arriba a classe el capellà?
8. Què vol dir que l'educació era laica? De què l'acusa el capellà? Com argumenta el mestre la seva postura? Descriu l'actitud del capellà.
9. Per què el mestre creu que la Charo no sap llegir?
10. Quina diu el mestre que és la seva tasca principal?
11. Quan el mestre es troba amb el pare de l'Emilio, conversen sobre el seu fill. Per què no va a l'escola el fill? Com veu el seu futur el seu pare?
12. De què acusen a l'Antoni Benaiges l'alcalde, el capellà i els veïns al seu expedient?
13. Quina és la motivació per a elaborar un quadern sobre el mar?
14. Com motiva el mestre al Carlos per a aprendre a llegir?
15. Quina és la idea principal de l'article del mestre al diari del poble?
16. Per què no volen deixar l'alcalde i el capellà que els nens vagin a veure el mar?
17. Qui són els homes vestits amb camisa blava?
18. Per què li diu l'alcalde que no és bon moment per a escriure aquest tipus d'articles?
19. Com comprova l'inspector el nivell educatiu dels nens i nenes?
20. Com reacciona la Josefina del present quan la néta del Carlos li ensenya la fotografia?
21. Per què està preocupada la Charo pel mestre?
22. Què diu la redacció de l'Emilio sobre el seu pare?
23. Què agraeix el mestre als infants a final de curs?
24. Què troben als papers que cedeix la Josefina a l'Ariadna?
25. Què passa al poble el 19 de juliol de 1936?
26. Per què creus que cremen els quaderns?
27. On es troba el mestre al pare del Carlos?
28. Per què creus que l'Ariadna no vol tornar a casa?

Activitats de reflexió:

1. Treballeu en petits grups i responeu a les següents qüestions:

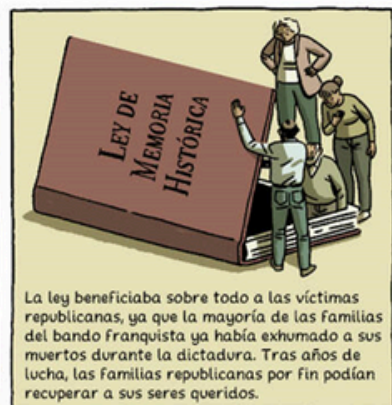
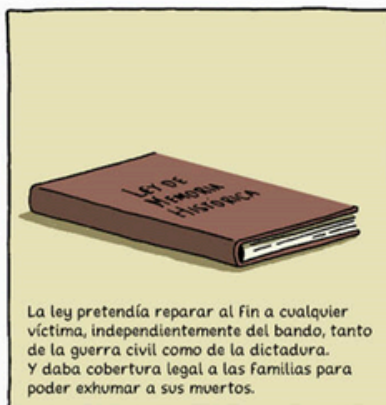
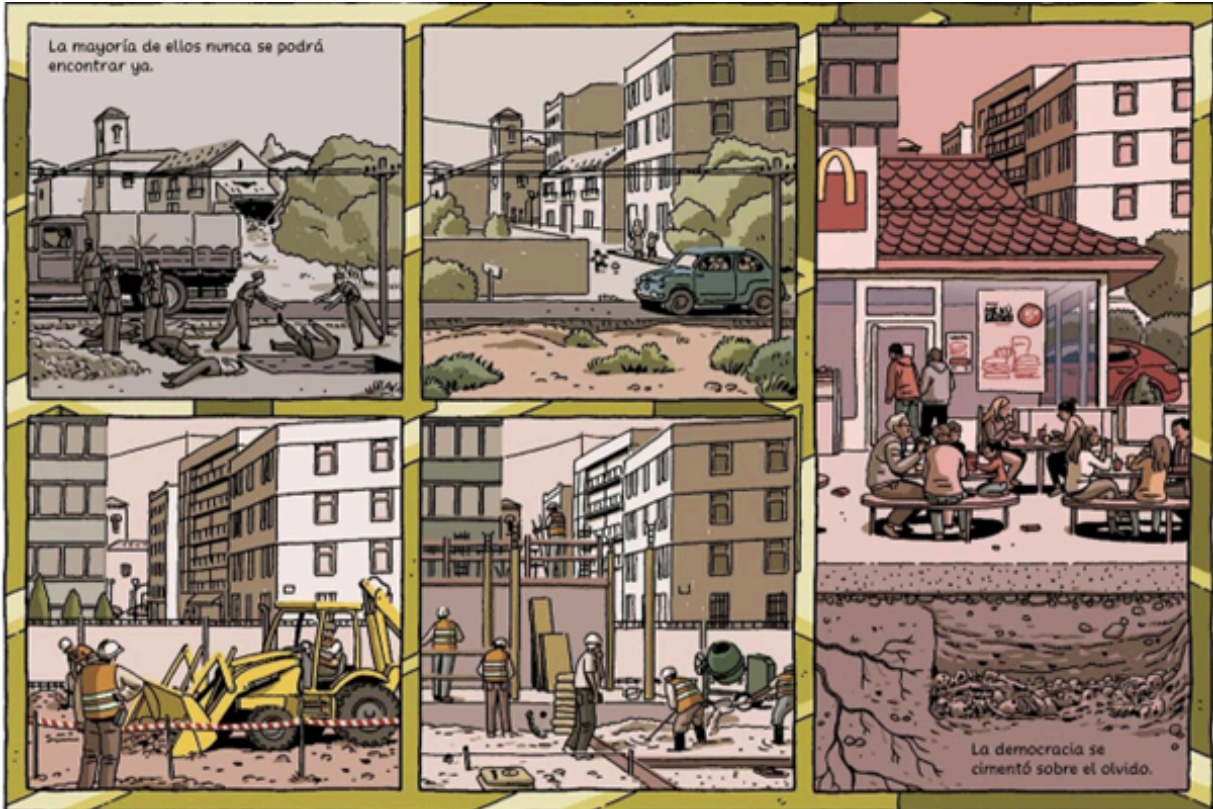
- Per què creieu que l'avi no havia explicat res a la seva família sobre el seu pare?
- Per què els infants, un cop es fan adults, mai parlaven del mestre?
- La directora de la pel·lícula, Patricia Font, afirma *"Me parece interesante la tesis según la cual somos capaces de heredar las heridas de nuestros antepasados. En el film, los hechos que suceden en el pasado tienen consecuencias sobre los personajes del presente y la relación entre ellos"*. Argumenteu si esteu d'acord o no amb la seva afirmació.
- Com evoluciona la relació entre el Carlos i el mestre?
- Quina importància té la preservació dels arxius? I la preservació de la memòria oral? I les fotografies? Debateu quina creieu que és més important.

2. Llegeix les paraules d'un discurs de l'any 1943 de José Ibáñez Martín (Ministre d'Educació entre 1939 i 1951): *"Como en un organismo vivo tiranizado por el mal, España tuvo que diseccionar zonas excepcionales de su masa vital. Al magisterio afectó quizá con inusitada fuerza esta tarea de purificación. Pero un supremo interés religioso y un soberano interés nacional lo exigía así"*. Per què la dictadura franquista va represaliar tan durament als i les mestres de la República?

Explica el significat de la següent expressió: *"A los vivos nos impusieron el silencio"*.

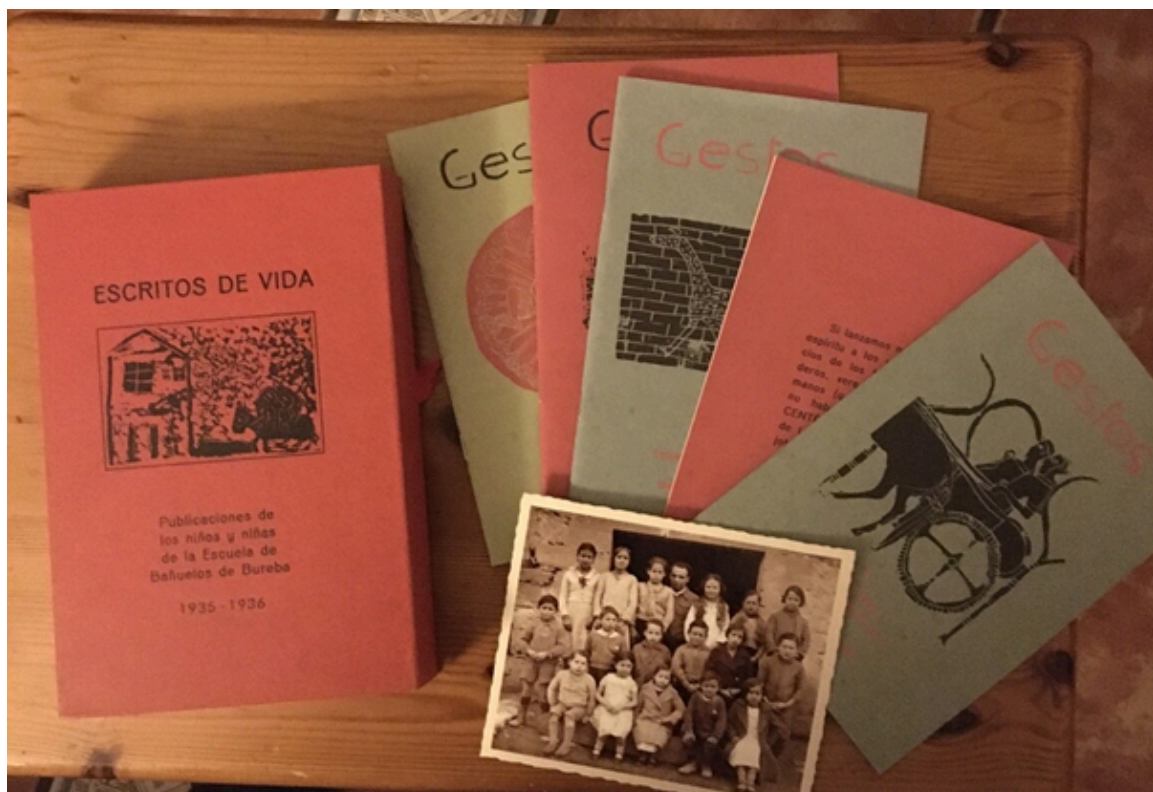
4. Observa amb atenció aquestes dues pàgines del còmic El abismo del olvido, de Paco Roca i Rodrigo Terrassa (Astiberri, 2023). Relaciona el seu significat amb el que has vist a la pel·lícula.

El producte final: elaboració d'un quadern com els de la pel·lícula

Un dels aspectes més innovadors de la pedagogia de l'Antoni Benaiges és l'elaboració de quaderns per part dels infants sobre temes del seu interès. No disposem d'impremtes com la que fan servir a Bañuelos de Bureba, però sí que podem elaborar fanzines de forma senzilla. Per a fer-ho, seguiu els següents passos:

1. Formeu grups de tres o quatre persones.
2. Penseu quin dels temes que tracta la pel·lícula és el que més us ha interessat. Aquí teniu alguns exemples: educació durant la República, repressió franquista, l'inici de la Guerra Civil, els infants d'aquella època, l'escola laica i mixta, les fosses comunes, el paper de la dona, la vida a l'entorn rural, la història dels teus avis i àvies...
3. Trieu el format i el disseny del vostre fanzine després de veure aquest [vídeo](#) que us mostra set possibilitats diferents.
4. Un cop teniu el disseny, decidiu el format (còmic o text amb imatges?) i planifiqueu els continguts: portada (atractiva per a qui ho llegeixi), introducció, arguments, conclusió, material gràfic...
5. Recordeu anar revisant els textos i tracteu de ser originals amb el disseny i la part gràfica.

Per saber-ne més:

Fotografies de Sergi Bernal sobre l'exhumació de la fossa comuna de La Pedraja i sobre el llegat d'Antoni Benaiges a Bañuelos de Bureba:
<https://desenterrant.blogspot.com/2023/12/elmaestroqueprometioelma-r-proyecto.html>

Geobiografia d'Antoni Benaiges elaborada per Sergi Bernal:
<https://desenterrant.blogspot.com/2024/02/la-geobiografia-del-maestro-antoni.html>

Els quaderns elaborats pels infants de Bañuelos de Bureba que s'han conservat: <https://desenterrant.blogspot.com/p/cuadernos-freinet-escuela-benaiges.html>

Quadern didàctic Ensenyar a pensar. En memòria dels mestres de la República, elaborat pel Memorial Democràtic:
<https://memoria.gencat.cat/ca/actualitat/detalls/publicacio/QDMD-02-Ensenyar-a-pensar.-En-memoria-dels-mestres-de-la-Republica>

Testimoni a l'aula El retratista, amb Alberto Bougleux i Sergi Bernal. Activitat organitzada pel Memorial Democràtic:
<https://memoria.gencat.cat/ca/educacio/testimonis-a-laula/el-retratista-amb-alberto-bougleux-i-sergi-bernal/index.html>

Tràiler del documental El retratista, disponible a Filmin:
<https://www.filmin.es/pelicula/el-retratista?trailer=1#extras>

cco.cat/memoria
2024

